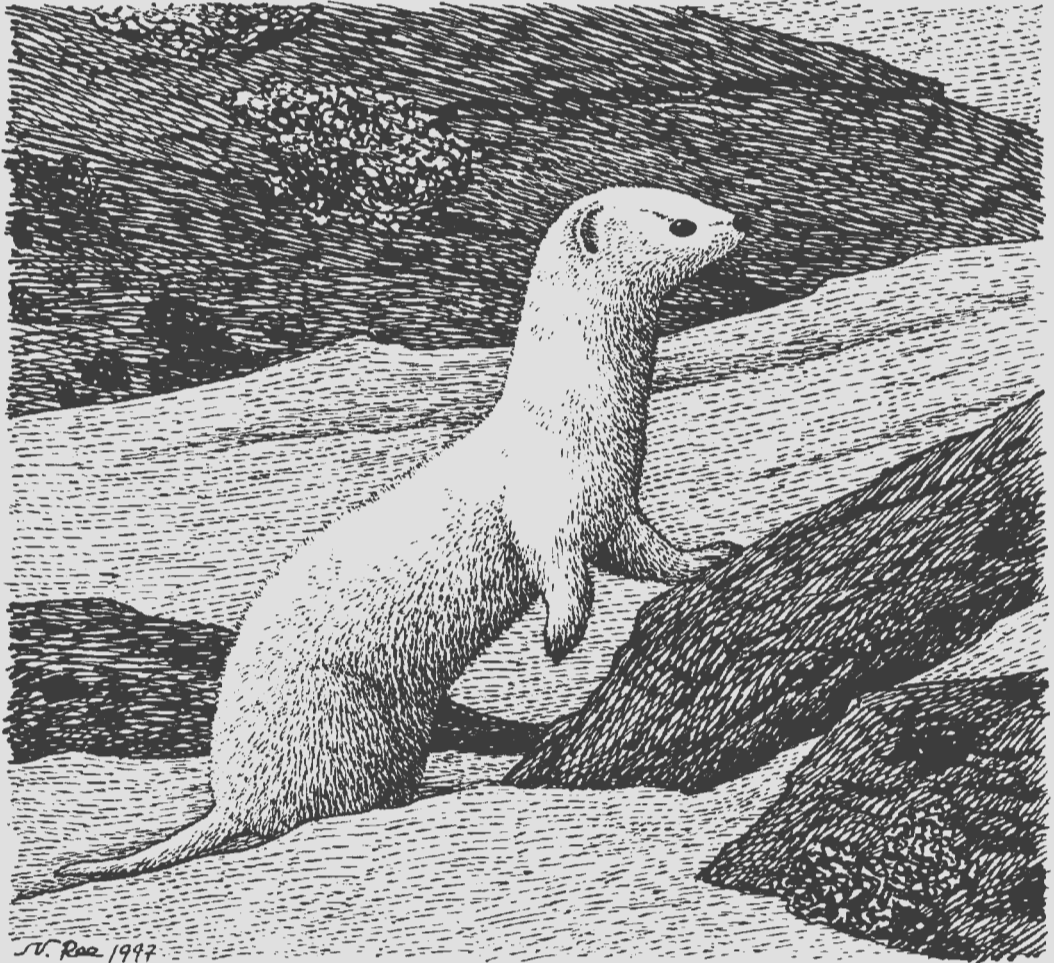

VÅRE ROVDYR

årgang 11

1-97

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for foreningen VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

Redaktør: Rune Voie
Eitrheim 38 c
5750 Odda
Tlf. 53 64 29 37

(Fax etter avtale)

Ansvarlig utgiver/redaksjon:
Foreningens styre

Trykk: Odda Trykkeri
5750 Odda

Sats og Layout: Rune Voie

Opplag: 850 eks.

ISSN: 0801-4728

Ettertrykk av VÅRE ROVDYR er tillatt og ønskelig, såfremt kilde oppgis. Ettertrykk av tegninger/foto er ikke tillatt uten tillatelse av redaksjon eller tegner/fotograf.

Annonsepriser:

1/1 side kr 1500,-
1/2 side kr 800,-
1/4 side kr 500,-

Forside: Snømus - vinterdrakt
Viggo Ree

Utgitt med støtte fra Verdens Naturfond

Våre Rovdyr
Postboks 195, 2150 Årnes

Medlemskontingent/
Abonnement minimum kr 100,-
Juniormedlem (under 18 år) kr 50,-

Postgiro: 0806 4429494
Bankgiro: 1800.20.97644

FORENINGEN VÅRE ROVDYR
arbeider for å spre fakta om rov-
pattedyr og rovfugler, og for at disse
artene skal leve i vivskraftige bestan-
der og forvaltes etter norsk lov og
internasjonale avtaler.

Leder

Morten Bilet,
Knappenveien 5
2000 Lillestrøm
priv. 63 83 42 59, arb. 22 90 20 00,
mob. 93 04 71 78

Sekretær

Yngve Kvebæk,
Hogås, Maridalen,
0890 Oslo
priv. 22 95 18 91, arb. 22 89 16 07

Kasserer

Stig Anderson,
Fjæreveien 211,
4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 05 71 95

Styremedlemmer

Knut Eie,
Ullern Allé 127,
0381 Oslo
priv. 22 50 80 91, arb. 22 22 30 50

Geir Sjøli,
Furusvingen 33,
2164 Skogbygda
priv. 63 90 85 35

Morten Ree,
7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Vararepresentanter

Paul Granberg,
Gimlevn. 33,
2480 Koppang
priv. 62 46 02 64

Torger Hagen,
Stafsbergveien 145,
2300 Hamar
priv. 62 52 64 72

Trond Aspelund,
Ekebergdalen,
1912 Enebakk
priv. 64 92 62 43

Tone Groeggen,
Pb. 393,
1432 Ås-NLH
priv. 64 94 48 25

Regionleder Nord-Norge

Hans Gundersen,
Vidrek,
8520 Ankenesstrand
priv. 76 95 96 55, arb. 76 92 34 00

Regionleder Sørlandet

Stig Anderson,
Fjæreveien 211,
4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 02 50 00

Regionleder Midt-Norge

Morten Ree,
7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Lokalkontakter:
se siste omslagsside

Redaksjonelt

Alle fikk vel med seg at Hilde Aaseth vinket ridende farvel som redaktør i sist nummer. 10 års innsats for foreningen som redaktør står det virkelig respekt av! Hele foreningen er henne en stor takk skyldig.

Det var ikke uten tvil at undertegnede sa ja til å overta jobben etter Hilde. Jeg har verken biologisk eller journalistisk bakgrunn, og føler meg i tillegg geografisk langt fra foreningens kjerneområde. Jeg har riktignok vært medlem av foreningen siden starten, men har kun deltatt på et årsmøte.

Så dersom dette skal gå bra, er jeg avhengig av god hjelp. Først og fremst med stoff til tidsskriftet, men også med tegninger og foto. Hva ønsker dere å lese om og hva er mindre interessant? Jeg håper mange tar kontakt og hjelper meg.

Som dere ser på omslaget har vi også fått inn priser på annonser. Her er det også mange som kan gjøre en innsats for å bedre foreningens økonomi.

Så var det litt om meg selv; jeg ble født i 1953 i Odda, Hardanger og har siden holdt meg her. Gift med Marit fra Haugesund ble jeg til slutt, og vi har Vidar på 12 og Ann Charlotte på 7 år. Da jeg var ferdig på gymnaset begynte jeg å jobbe på Norzink og har siden holdt meg der. I dag er min jobb å produsere cadmiumsmetall, et ikke helt problemfritt biprodukt fra zinkproduksjonen.

Jeg har alltid vært naturinteressert og bl.a. engasjert meg i forurensning/miljøproblematikken lokalt. Det er imidlertid fuglene som alltid har stått mitt hjerte nærmest. Innenfor Norsk Ornitologisk Forening har jeg hatt en rekke verv de siste 20 åra. I dag er jeg leder for lokallaget i Indre Hardanger og redaktør for fylkestidsskriftet i Hordaland; Krompen.

Det var vel på bakgrunn av dette siste at jeg ble spurt om å ta denne jobben. Vi (NOF-Hordaland) har nemlig topp moderne datautstyr for grafisk produksjon, plassert i kjelleren hos meg.

Jeg har imidlertid aldri kjørt ut et hefte direkte fra diskett, så det blir litt spennende å se dette resultatet. Dette er delvis også grunnen til at vi denne gang har forsøkt et nytt trykkeri; Odda Trykkeri. Det er sannsynlig at det dukker opp problemer, og da er det lettere å løse dem lokalt.

Det er som kjent mer som skal til enn bra utstyr for å få et bra produkt. Jeg vil derfor avslutningsvis gjenta bønnen om hjelp.

Skriv eller ring til meg. På grunn av noe usystematisk jobbing kan det hende jeg ikke er hjemme, den sikreste tiden er på kvelden etter kl 18.30. Mellom 15.00 og 17.00 er det sjestatid!

Ha en fortsatt god sommer, håper dere finner noe interessant lesning i dette heftet.

Rune

Stortingsmelding

Ja, så har vi fått en ny stortingsmelding igjen om forvaltningen av våre store rovdyrarter. Ikke all verdens nyheter fra forrige melding men heller noen justeringer her og der.

Det første som slår meg i denne sammenheng er hva som egentlig er blitt gjort fra forrige melding, og hva kan vi forvente av neste?

Den forrige meldingen har vært et greit arbeidsverktøy for våre forvaltnings-myndigheter. Noe bra har blitt gjort men mye står ugjort. Det vi konkret ser er at det har kommet igang samarbeid gjennom diverse utvalg mellom verneinteresser og næringsinteresser på forvaltningsnivå. Det er bra!

Men vi hadde aller helst sett en klarere forvaltning i praksis.

Den nye meldingen har som den forrige mange bra ting å by på, men det å nevne lisensjakt på bjørn slik det er gjort virker noe meningsløst. Det vil tross alt ta mange tiår før vi i det hele tatt for ynglende binner på norsk jord.

Tolkningen av ordet «levedyktig bestand» er her helt vesentlig. Vi er redde for at dette ordet skal «vaskes» ut og at man ser dette felles med Sverige. En norsk levedyktig bestand skal ikke være delvis norske og delvis svenske dyr, men baseres på dyr som oppholder seg på norsk side av riksgrensen. Og det kan nevnes igjen at for 150 år siden hadde Norge tross alt skandinavias desidert rikeste bjørnebestand. Det vi nå kjemper for er noen fåtalls binner innenfor små kjerneområder - hvor hovedproblemet, nemlig saueholdet, utgjør kun 2 % av det totale sauehold!

Vi vil ikke under noen omstendigheter finne oss i at det «tukles» med den fremtidige binne-situasjonen - i så tilfelle blir det hardere «krigføring».

Forøvrig ble vi bedt om å redegjøre for vårt syn overfor miljø og energikomiteen i Stortinget. Det var en artig seanse hvor Viggo Ree, Yngve Kvebæk og undertegnede var representanter. På en halvtime skulle vi gi innspill på hva som vi mener det bør tas hensyn til når stortingsmeldingen skal behandles. Bjørnesituasjonen ble vesentlig i denne sammenheng.

Fra og med dette nummeret har vår nye redaktør kommet i gang. Jeg vil herved ønske vår nye redaktør Rune Voie fra Odda hjertelig velkommen. Med hans bakgrunn på slikt arbeid fra ornitologiske miljøer er jeg sikker på at bladet blir bra. Han vil gi en kort introduksjon av seg selv.

Vi beklager at tidsskriftet vårt dessverre er noe forsinket. Mange arbeidsoppgaver får ta skylden.

Årsmøtet i foreningen har vi vanligvis holdt i april-juni måned. På grunn av litt toffe tidsfrister ha vi denne gang valgt å utsette det til høsten. Vi vil som flere år tidligere kombinere årsmøtet og en bjørnetur. Se innkalling neste side.

Morten Bilet

ÅRSMØTE 1997

For første gang har vi denne gang valgt å legge årsmøtet til høsten.

Grunnen til dette er at foreningsarbeidet på vårsesongen ble noe turbulent foran den nye stortingsmeldingen.

Som flere tidligere år ha vi valgt å legge årsmøtet sammen med en bjørnetur,

- og en tur på høsten er like spennende som turene vi har hatt tidligere på året.

**Årsmøtet for 1997 finner sted:
Lørdag 6. september kl.1500
på Tryslingen Turistsenter i Ljørdalen.**

Årsmøtesaker

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Valg av ordstyrer og referent

Årsmelding

Regnskap/budsjett

Fastsettelse av kontingent for 1998

Valg av styre, valgkomité og revisor

Eventuelt

Kaffepause - bevertning - salg - utlodning etc.

Kl. 1900 Foredrag

Søndag - Bjørnetur - se neste side

BJØRNETUR

Så blir det bjørnetur igjen. Med hjelp fra Fylkesmannen i Hedmarks miljøvernnavdeling skal vi ut å peile på bamser. Samme flaks som på bjørneturen i fjor hvor vi så to bjørner kan vi ikke regne med, men vi er i et spennende område hvor bjørnetrafikken er relativ stor. Et hi blir som vanlig et av ingrediensene.

Til de som vil være med på bjørneturen dagen etter, eller uansett bli over, er det fine overnattingsmuligheter på Tryslingen turistsenter. Som tidligere lager vi en hyggelig sammenkomst utover lørdagskvelden. Påmelding for overnatting og bjørnetur kan rettes til:

Morten Bilet, priv. 63834259, arb. 22902000 eller
Yngve Kvebæk. Priv. 22951891, arb. 22891607.

Tryslingen turistsenter,

2425 Ljørdalen.

Tlf: 62455609, fax: 62454435.

Stedet ligger i Trysil kommune. Følg Trysilveien fra Elverum til Nybergsund. Videre forbi Østby til Støa. Følg så veien opp langs Ljørdalen til skilt Tryslingen turistsenter.

Ring gjerne Tryslingen selv for ytterligere informasjon!

Mat kan bestilles av hver enkelt på stedet.

Litt om priser etc:

Middag 110,-

Dessert 25,-

Frokost 55,-

2 kaffepauser 25,-

Ferdig oppredd seng 125,-

Hytter 1100,- pr.hytte (8 sengepl.)

Hyttene har 8 sengeplasser, 1 soverom med dobbelseng, 1 soverom med køyeseng, pluss hems med 4 sengeplasser.

Oppholdsrom med kjøkkenkrok, dusj og toalett. samt TV.

Vi ønsker alle hjertelig velkommen til årsmotet og bjørnetur.

Sportolkning

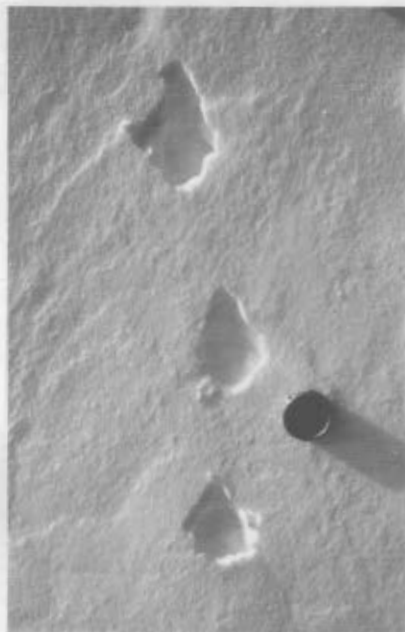
Tekst og illustrasjoner av Åke Aronsson

Denne artikkelen er hentet fra den svenske ulvegruppens tidsskrift; Canis LUPUS.

Åke Aronsson er en kapasitet på spor, og er bl.a. medforfatter til den svenske boken "Djurens spår".

Vi har illustrert sporplansjene med Viggo Ree's tegninger.

Tolkning av spor i snø er ofte den eneste tilgjengelige måten man kan tilegne seg kunnskap om ville dyr. En nødvendig forutsetning er at man kan avgjøre hvilken dyreart som har avsatt sporene. Dette er langt vanskeligere enn man tror. En korrekt artsbestemmelse handler ikke bare om fotavtrykk. Det dreier seg minst like mye om sporstillinger og vagere kjennetegn i sporet som gjenspeiler dyrets atferd.

Det er viktig å kunne måle sporstempler og skritt lengder riktig. Det forutsetter at sporstillinger og gangarter gjenkjennes, både med hensyn til riktig artsbestemmelse og for å kunne tolke oppførsel og hendelsesforløp.

Får å bli en dyktig rovdyrsporer kreves ikke bare kunnskap om "de fire store" - det er minst like viktig med erfaringer med og kunnskap om forvekslingsarter. Det kreves flere års erfaring fra skog og mark før man kan bli en dugelig sporer. Det handler også om å dra nytte av den informasjonen som faktisk finnes, dvs. en aktiv iakttagelse av hva som skjer i naturen. Det er viktig å huske at ingen blir fullt utlært. Ikke minst er rovdyrene "individer" med stor spredning når det gjelder atferdsmønster.

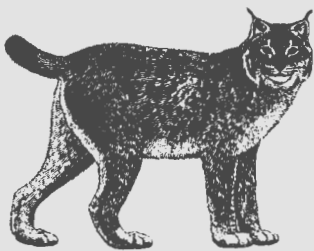
Rev, som med sprikende tær har trådt gjennom vindskare. Sporgropene blir derfor store, og kan lede tankene til gaupespor. I tillegg ser sporgropene ut til å ha en usymmetri slik som gaupespor. Grunnen til dette er sannsynligvis at både en fram og en bakfot er satt i samme spor, men med en liten forskyvning. (Lengre framme har skaren båret og avslører fine sporavtrykk.)

Som en dyktig viltsporer er du alltid observant og våken overfor det uventede. Det er lett å se det man vil eller forventer å se. Det er også lett å forhaste seg. Vær tålmodig. Gi deg god tid. Det gjelder å finne så mange ledetråder som mulig. Vær sta og ikke gi ikke opp. Hvis du ikke forstår hva som har skjedd, så begynn på nytt. Det er alltid bra å være to sammen - noen å diskutere med. Det er lett å låse seg fast ved en tolkning. Det første tolkningen er langt fra alltid den riktige. En stor porsjon selvkritikk er uvurder-

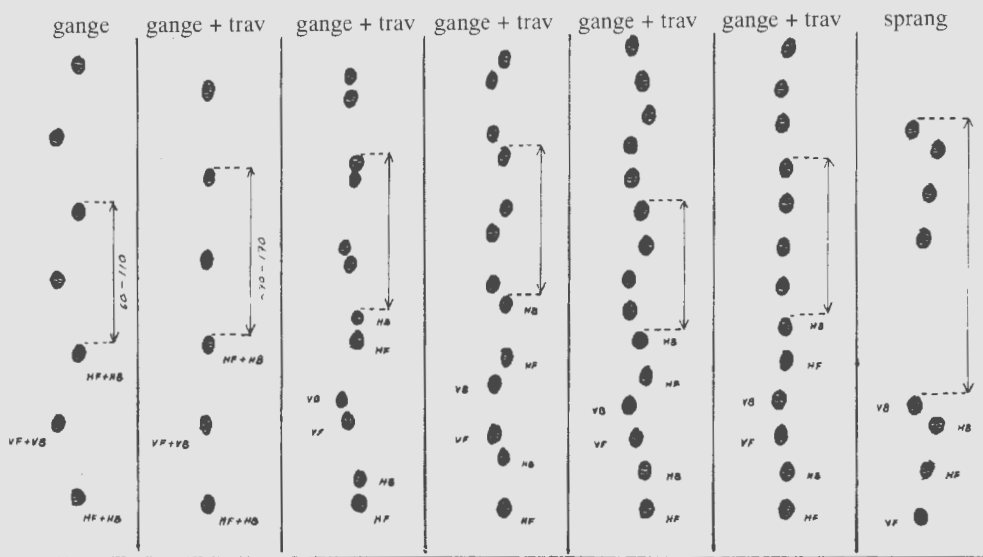
lig. Våg å innrømme feil - gi slipp på prestisjen. Det er sannheten du er ute etter. Alle gjør feil av og til, selv de mest erfarne. Ingen blir fullt utlært. En god regel er å aldri trå i selve sporet, siden du ofte har behov for å gå tilbake og kontrollere. Dokumentér det du ser. Fotografier med referanseobjekter av kjent størrelse ved siden av sporet. Notér hva du har sett, og hvilke målinger du har foretatt. Sjekk alltid sporene videre - de første avtrykkene du ser kan være utypiske.

Revespor i skare der reven har sprikt med tærne for bedre bæreevne. Forfoten øverst, deretter bakfoten. Sporene blir runde og kan lett feilbestemmes til gaupe, særlig når avtrykk etter klørne ikke synes (noe som ikke sjelden er tilfelle på hardt underlag).

GAUPE

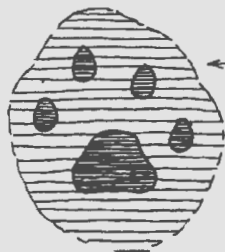

HF

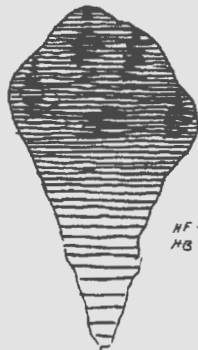

HF

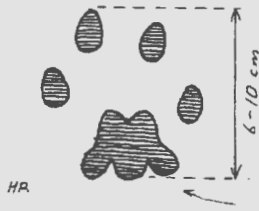
Spredt forfotsavtrykk.
Ofte er klomerker synlig

Tærne befinner seg i god avstand fra avtrykkets ytre begrensninger

HF + HB

Samlet avtrykk på hardt underlag

Typisk er tærnes usymmetriske plassering

Mellomfotputens bakkant ofte tydelig markert i tre like store utbuktninger

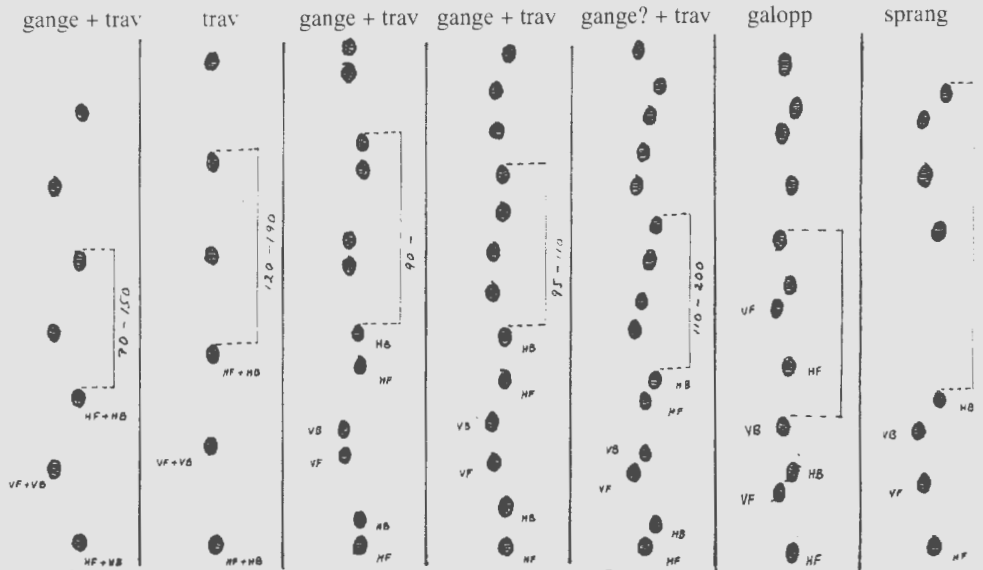
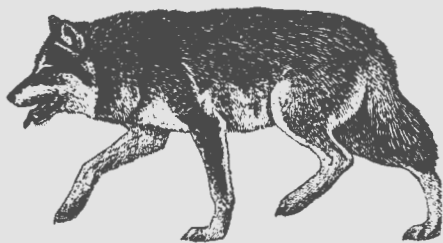

HF

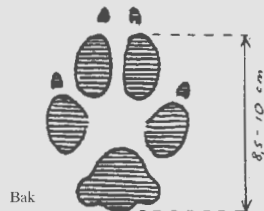
Enkelte avtrykk kan være både symmetriske og oppviser klomerker

Sporgrupper i løssno. Ofte utpreget dråpeformet. Tærnes usymmetri opptrer også her

ULV

Fram

Bak

Avlange mellomtåpater

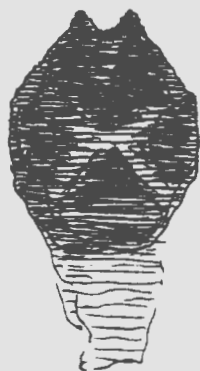
Tåputene sitter langt ut mot avtrykkets ytre begrensing (jfr. gaupe)

Klomerkene kan være utydlige eller mangle på hardt underlag

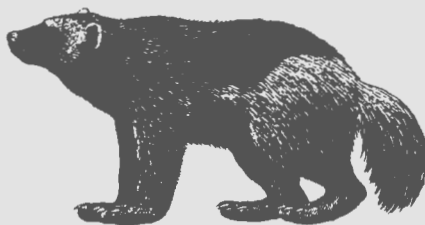

Enslige avtrykk kan være usymmetriske i form og tykkelse med tilfelle skretheter i dyrets gange

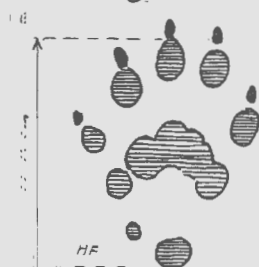
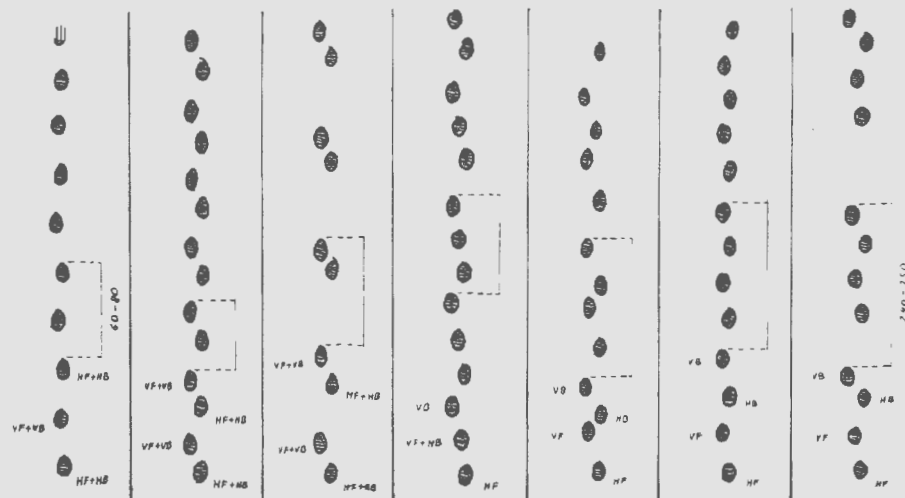

Sprangt på løssno. Ikke utpreget drupeform. Symmetrisk

JERV

gange + trav sprang sprang galopp galopp galopp sprang

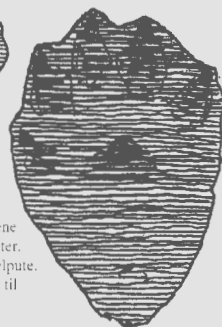

Utvete!
Tommelen ikke synlig

Gaupelikt! Klørne og
tommelen ikke synlig

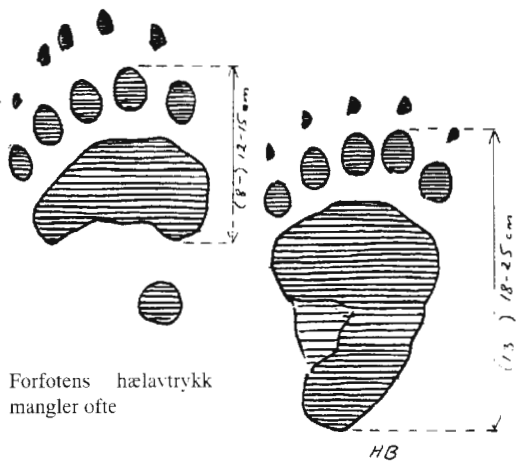
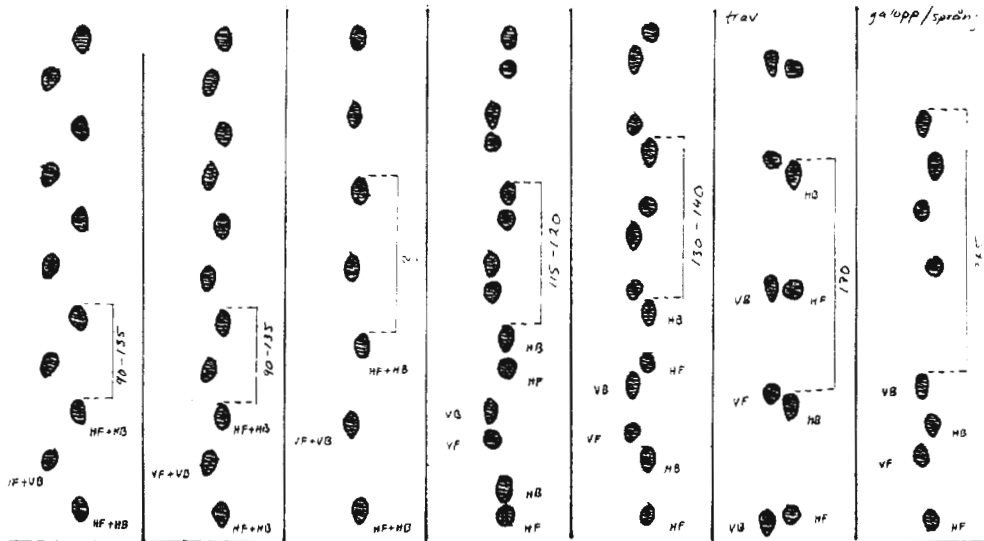
Uttinte spor kan bli meget store
og ligne bjørnespor

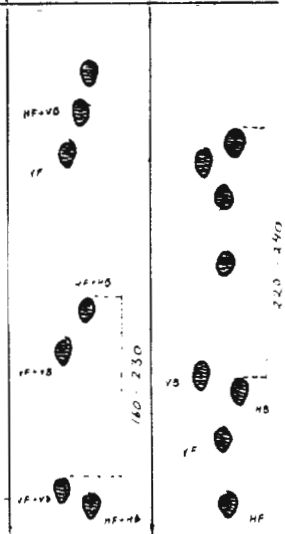
Ofte synes bare den ene
av tre tær i hjelputer.
Bakfoten mangler hjelpute,
men næsen kan is og til
skvel og avtrykk

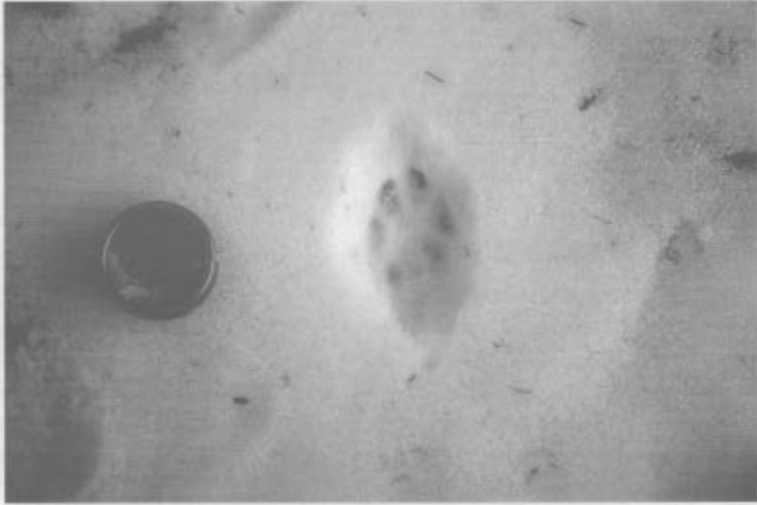

BJØRN

Forfotens hælavtrykk mangler ofte

Et lite sporavtrykk etter gaupe (bakfot), der tærne er avsmalnet. Avtrykket minner om et revespor. Legg imidlertid merke til usymmetrien i tærnes plassering og den typiske bakkanten på mellomfotputen. Legg også merke til at klomerker mangler.

Gaupespor med klomerker. På snøføre er det relativt vanlig å se klomerker i et gaupespor. Tærnes usymmetriske plassering er ikke så tydelig i dette avtrykket, noe som sammen med klomerkene kan lede tankene hen til hundedyr, f.eks. ulv. Når det gjelder tærnes usymmetriske plassering må man sjekke flere avtrykk og se om venstre og høyre fot overensstemmer.

Spro etter gaupe i rolig trav (eller gange) med skjevstilt kropp. Bakfoten plasseres hele tiden skrått foran, og på samme side av, forfotens avtrykk. Sporet danner skråttstilte grupper av fire og fire hvilket gir forvekslingsmulighet med jerv.

Ulv i rolig trav med skråstilt kropp, på samme måte som gaupa på foregående bilde.

Jervespor på hardt underlag der avtrykk etter "tommelen" og klørne mangler. Siden det er en bakfot finnes ingen avtrykk etter hælpute, men den kan være svært utydelig eller mangle helt også i forfotavtrykk. Avtrykket blir meget likt gaupespor, men en detalj som skiller er mellomfotputens form.

Spor etter jerv i rask galopp. Hver sporgruppe består av fire avtrykk, men avstanden mellom gruppene er ikke større enn avstanden mellom avtrykkene innen gruppene. Sporgruppen flyter på den måten sammen til en sporrekke som ligner sterkt et trav- eller gangspor med annethvert avtrykk til høyre og annethvert til venstre. Et slikt jervespor kan lett tas for å være et gaupespor, spesielt hvis det ikke er helt ferskt eller som man ikke er oppmerksom på detaljer i avtrykkene. En god regel er å følge sporrekken et stykke siden sporstillingen før eller senere endres og sjansen for å finne mer typiske spor øker.

Jervespor som i likhet med foregående bilde er svært likt et gaupespor. Her er snøen løsere og jerven har sunket dypere. Det er vanskelig å si om jerven har hoppet med korte "parsporhopp" eller om den har travet eller gått. Lenger fram blir sporstillingen mer typisk for jerv mer "trespor" (dvs. sporgrupper med tre avtrykk i hver gruppe).

Lappuglebrev fra Pasvik

Vi har en del lappugler her for tiden. Det er forsåvidt ikke noe nytt for oss, men jeg har skjønnet etter hvert at det er unikt i norsk sammenheng. Ornitologer kommer fra Sør-Norge nesten hver eneste helg, bare for å oppleve og se på fuglearten. De kommer med fly, leier bil, og står ute på veien og ser på uglas aktivitet. I dag kommer gruppe nr. 5 fra Stavanger.

Det er forresten fascinerende å se ugla når den sitter i et tre eller på en stolpe og lytter etter mus under 60-70 cm snødekke. Jeg så på et individ her om dagen, og tok en hel del bilder. Hodet til ugla beveget seg fram og tilbake mens den fikk inn lydimpulser fra snødyppet. Den ble ivrigere og ivrigere, og for meg var det utrolig å oppdage at ugla klarte å skille et ynkelig musepip eller rasling i vegetasjonen under snødekket på 100

meters hold, og at den ikke ble forstyrret av lyder fra trafikken på veien, scooterkjøringen på elva nedenfor og soldater som

Sporene i snøen etter lappuglens anlag etter mus.

Lappuglen lander i en grantopp

arbeidet høyrøstet i elvekanten, knitring av automatvåpen fra russisk militærøvelse på andre siden av grensen og støy fra gården tett ved. Der satt det forresten en pensjonist og smattet muselyder for å få uglas til å dreie på hodet. Plutselig fløy den ut og slo ned så snøen sprutet. Den forsvant nesten fullstendig, og bare litt av hodet var synlig over snøen. Der ble den sittende og klemme livet ut av musa, før den vrikket seg opp av snøen. Med klørne førte den byttet opp til nebbet, og sluktet smågnageren hel, før den fløy opp på utkikksposten og fortsatte speidingen og lyttingen.

Tre ganger så jeg uglas gjøre det samme slaget i snøen i løpet av en time, og to ganger

fikk den fangst. Jeg var etterpå på slagstedet og studerte snøen. Uglas hadde slått gjennom 65 cm snø for å få tak i byttet. Øverst var det 7 cm løs nysnø fra dagen før. Deretter var det en isskorpe på 1 cm fra mildværet en uke tidligere, og under der igjen 57 cm løs finkornet til grovkornet snø som nederst var krystallisert («rennesnø»). Islaget var brutt opp i flak som var slynget ut fra slagstedet. Minst sju ugler holder til på jorden i nærheten av vei, og de er derfor lett å studere for øyeblikket, men de drar sikkert snart innover skogen for hekking.

*Tekst og foto: Steinar Wikan
Svanvik, 14. mars 1997.*

For høye erstatningskrav i tilknytning til kongeørn- og gaupeskader

Av Magne Helge Sleire

Kongeørn innfanget i forbindelse med lette og spiseforsøk på lam. Foto: Magne Helge Sleire

I de siste årene er fokuseringen på rovvilt-skader på sau blitt stadig større. Antall søknader om rovviltskade har økt betraktelig, og saueneringen mener at myndighetene gjør for lite for å begrense tapet gjennom felling av de forskjellige rovviltartene. I oppdragsmelding nr. 434 fra Norsk Institutt for naturforskning (NINA) kommer det fram en rekke interessante opplysninger. Disse er i sin helhet hentet fra søknader om rovdyrskadeerstatning i fra saueiere. Jeg vil i denne sammenheng se på hvordan meldt rovviltskade som følger gaupe nærmest har eksplodert i de siste årene, samtidig som antall rødrevskader i den samme

periode går tilbake. Dette i følge saueierne sine egne opplysninger og registreringer om revskade som ligger i rovviltbasen til Direktoratet for Naturforvaltning (DN).

I tillegg har jeg sett på meldt tap pga. kongeørn i forhold til antall sau på beite og antall hekkende kongeørnpar, spesielt i fylkene Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal.

Kongeørn

I 1995 ble det meldt tap av 299 lam og 3 sau i Nord-Trøndelag pga. kongeørn. Dette utgjør et meldt tap for hver 336 sau til kongeørn i hele fylket. I 1995 ble det til sammenligning meldt om 27 lam tapt til kongeørn i

Møre og Romsdal. Dette utgjør et meldt tap for hver 6538 sau. Kongeørnbestanden i Møre og Romsdal er på ca 100 par. Her hekker det kongeørn i en avstand helt ned til 5 km mellom parene.

Ut i fra en del områder i Nord-Trøndelag med kjent avstand mellom parene regner en med at bestanden er ca 70 par. Sammenligner en bestandstørrelsen mellom disse fylkene er det vanskelig å forstå hvorfor det er en slik forskjell i oppfatningen av kongeørnskader på sau. Etter at vi i de siste årene har fått bedre kunnskap om kongeørnens betydning for tap av småfe på beite er det vanskelig å forstå at Nord-Trøndelag også har en økning i antall søknader om kongeørnskade de siste årene. Det samsvarer også lite med dokumentasjonsgraden, både i Nord-Trøndelag og i Norge som helhet. Dokumentasjonsgraden var 2 % i hele Norge i 1995 av totalt meldte tap på 2138 småfe.

I følge NINA Forskningsrapport 09 - 1990 av Gunnar Berge - «Ørnskader på småfe og hjortedyr» heter det bl.a.: «Erstatningskrava pga. ørnskade har over lengre tid vore spesielt store i det utvalgte studie-

området i Masfjorden og Gulen (Hordaland og Sogn og Fjordane). Undersøkelsene her og i andre områder i perioden 1986 - 89 tyder ikkje på at ørn representerer noen tapsfaktor av betydning.»

Etter at undersøkelsen ble satt i gang i 1986, sank erstatningskravene fra ca 60 sau og lam i 1983 til 0 i 1987. Det har heller ikke kommet erstatningskrav i fra dette området i de siste årene. Saueeierne i undersøkelsesområdet gikk på feil årsak. Alveld, fluemakk, myrhuill, ryggvelt og rødrev var de mest vanligste dødsårsakene i området.

Nord-Trøndelag har de høyeste erstatningskravene i Norge i forhold til antall sau på beite når det gjelder kongeørnskade. Fem andre fylker har også meget store erstatningskrav til kongeørn. Dette gjelder Nordland, Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Hedmark og Vest-Agder.

Hvorfor har disse fylkene så store erstatningskrav til kongeørn i forhold til andre fylker? Igjennom den kunnskap vi har om kongeørn som skadevolder på småfe og bestandstetthet i de ulike fylkene, er det ikke grunnlag for å opprettholde disse store erstatningskravene.

*Revedrept lam.
Foto: Magne Helge Sleire*

Bildet viser hvordan revekjefsten passer i tannmerkene på et lam med nesebitt.

Foto: Gunnar Bergo

Gaupe/rødrev

Etter at gaupe kom med i erstatningsordningen for bufe i 1992, har det vært en dramatisk økning i meldt tap som følge av gaupe. Fra å være et lite problem bare for få år siden, er erstatningskravene for 1995 på hele 15.940 sau og lam. Bare Hedmark har erstatningskrav på 4.210 gaupedrap i 1995.

Når en ser på dokumentasjonsgraden, er den meget lav. På landsbasis er det dokumentert 525 sikre gaupedrap i 1995. Dette tilsvarer kun 3,2 % av erstatningskravene. I Hedmark er det dokumentert 175 gaupedrap i 1995. Dette utgjør en dokumentasjonsgrad på 4,1 %. Hedmark, Nordland, Troms og Nord-Trøndelag og Oppland står for mesteparten av erstatningskravene på gaupe. For 1995 ble det søkt om erstatning for 10.815 sau og lam fra disse fylkene. I fra de samme

fylkene er det til sammenligning nesten ikke registrert tap som er forårsaket av rødrev. Tall fra rovviltbasen i DN viser at for hele landet var det registrert 22 tilfeller av revedrap i 1995. Når vi vet at rødrev i Hordaland og Sogn og Fjordane kan være en stor skadevolder lokalt og ta lam på over 50 kg, er det påfallende at Hedmark, Nordland, Troms, Nord-Trøndelag og Oppland nesten ikke har reveskader (Hordaland og Sogn og Fjordane er ikke mer i rovviltbasen). I tallet på 525 dokumenterte, 199 sannsynlige og 80 usikre gaupedrap, ligger det meget sannsynlig et stort antall revedrap som er feiltolket til gaupe. Det er helt usannsynlig at rødreven i disse fylkene har en helt annen atferd enn f.eks. i Hordaland og Sogn og Fjordane. Hedmark fylke har bl.a. tette bestander av rødrev. Bare i 1995 er det felt

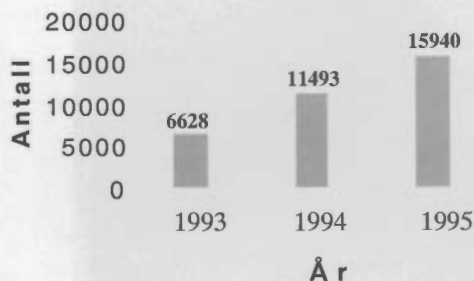
*Tre lam tatt av rødreiv, samme dag - i mai 1996
- Bremanger, Sogn og Fjordane.
Foto: Magne Helge Sleire*

mer enn 2000 dyr i fylket. Samtidig mener saueeierne i disse fylkene at kun 0,86 % av tapene blir forårsaket av annet enn fredet rovvilt i 1995 (bjørn, ulv, gaupe, jerv og kongeørn). Det vil si at under 1 % av tapet er forårsaket av sykdom, ulykker og rødreiv.

Ser vi på den lave dokumentasjonsgraden både på kongeørn og gaupe, ligger erstatningskravene alt for høyt på disse artene. Tar vi med feil dokumentasjon gaupe/rødreiv, blir dokumentasjonsgraden enda lavere på gaupe.

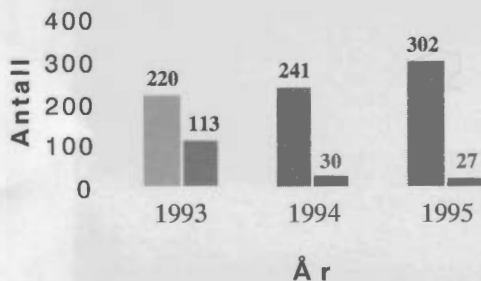
Erstatningskrav til gaupe

Erstatningskrav til gaupe 1993 - 95 i Norge totalt.

Erstatningskrav til kongeørn

Erstatningskrav til kongeørn 1993 - 96 i Nord-Trøndelag (venstre kolonne) og Møre og Romsdal (høyre kolonne)

Ved å opprettholde slike krav kan en gi en oppfatning av at problemet med rovvilt-skade fra gaupe og kongeørn er høyere enn det egentlig er. Tallene blir også ofte ukritisk brukt i media. For sauenæringen i de fylkene som har store erstatningskrav vil andre dødsårsaker komme i skyggen av rovdyrskader, og dermed vil en ikke rette inn tiltak mot andre dødsårsaker.

Kilder:

NINA «Rovvilt og sauenæringen i Norge.

Tap av sau til rovvilt. En presentasjon av tapets omfang basert på brukeropplysninger.» Ronny Aanes, Jon E. Swenson og John D. C. Linnell.

NINA: Forskningsrapport 09 - 1990

«Ørneskader på småfe og hjortedyr».

Gunnar Bergo.

Statistisk Sentralbyrå. Jaktstatistikk 1995.

Gambler med sau og rovdyr

Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen vil gjøre både rovdyrvennene og sauebøndene til lags.

Av OTTAR JAKOBSEN og ROLF J. WIDERØE

Reaksjonene var som ventet da miljøvernminister Thorbjørn Berntsen la fram rovdyrmeldingen i Oslo i går. Sauebøndene sutret, og rovdyrvennene var skeptiske.

Hovedtanken bak rovdyrmeldingen er å ha levedyktige bestander av de fire store rovviltartene, og et aktivt jordbruk i rovdyrområdene.

– Både sau og bjørn skal overleve, sier Berntsen.

Viggo Ree i Foreningen Våre Rovdyr mener det mest positive med forslaget er at det tydelig slås fast at det skal bygges opp en bestand av bjørn og ulv på norsk jord.

Generalsekretær Leif Gunnar Aunsmo i Norsk sau- og geitavlslag mener sauenæringen blir hardt rammet hvis disse forslagene blir vedtatt.

– I visse områder innebærer dette en avvikling av sauedrift, sier Aunsmo.

Han ser ikke at meldingen kommer med noe positivt.

Miljøvernministeren under-

streket at rovdyrmeldingen er laget i et tett samarbeid med landbruksdepartementet.

I dag er det fire store rovviltarter i Norge. Det er bare bjørnen og jerven som får sitt eget kjerneområde.

Ulven glemt

Ulven som er det mest truede pattedyret i hele Skandinavia, får ikke et eget kjerneområde. Det vil ta lang tid før det er en levedyktig bestand.

– Det samme gjelder bjørnen, sier Berntsen.

Bjørnen blir likevel fritt vilt hvis den beveger seg utenfor sine kjerneområder. Regjeringen legger opp til en mer liberal bruk av skadefelling og lisensjakt utenfor kjerneområdene for bjørn og jerv. Så snart det er etablert ynglende binner i et kjerneområde, vil det også

bli vurdert å åpne for lisensjakt på bjørn i en tilgrensende region utenfor kjerneområdet.

Viggo Ree

– Gambler

Rovdyrfor- kjemper Viggo Ree mener at dette er å legge lista for lavt.

– Myndighetene gambler med artens overlevelse, sier han.

Miljøvernministeren understreker derimot at målet er en opprettholdelse av en bestand av ulv, jerv, bjørn og gaupe i Norge.

– Men de skal jo ikke vokse i all evighet. Vi må ta ut der det er for mye, og der hvor rovdyra gjør for stor skade, sier Berntsen.

Skjot hønseskauk – fikk bot

Eidsivating lagmannsrett har dømt ordfører Eider Åsgård (53) til å betale en bot for å ha skutt en fredet hønseskauk, som i oktober i fjor slo til i hønseskauk hans.

Retten mener ord- fere ten fra Engerdal, ikke kan påberope seg påberopte og lov- rettsvillfarelse for å ha skutt fuglen. Høns- er ikke å

regne som bufe, mener Eidsivating som i den prinsipiell innledende sak, har dømt Åsgård til å betale 2000 kroner i bot. Allmenn- preventive hønsyn

tisier en streng håndhevelse av bestemmelser som tar sikte på å verne og bevare naturens produktivitet og artsrikdom, uttaler retten. (NTB)

Jerveforskning i Troms

Informasjon fra jerveprosjektet i NINA - 1.97

Siden den vellykkede ommerkingen av 7 jerver i høst ble samtlige fulgt opp med fly- og bakkepeilinger utover vinteren. Regulariteten i peilingene har ikke vært så god som vi ønsket. Dette skyldes flere forhold, men hovedårsaken har vært vanskelige værforhold.

I Troms ble det gitt lisens for felling av 10 jerver i perioden 1. oktober - 15. februar. To av våre merkede dyr ble skutt under lisensjakta, ei voksen tisper og en hunnvalp. I tillegg til disse, mistet vi dessverre en valp høsten 1996 i forbindelse med å skifte radiosender. Dette dyret døde sannsynligvis på grunn av feil i forbindelse med bedøvelsen som ble gitt.

Om ganske kort tid vil vi sende kopier av en artikkel i tidsskriftet Villreinen. Denne omhandler de viktigste resultatene av fjorårets forskning på jerv i Troms. Utover vår vinteren har vi drevet med sporinger av jervtisper og registrert aktivitetsdata på disse. Samtidig har vi lett etter nye hi i studieområdet. Siden påske har vi hatt 4-5 feller stående oppmontert uten at vi har klart å fange noen nye jerver i dem så langt. Disse fellene vil bli holdt aktive fram til sommeren.

I begynnelsen av mai begynte vi å merke tisper og valper etter at de hadde forlatt hiet. Bare ei av de tre gjenværende tispene som hadde valper i fjor, hadde unger i år, mens ei tisper som ikke hadde valper i fjor hadde tre valper i år. I tillegg til disse, har vi skiftet

radiosender på ei tisper som ikke har valper samt nymerket ei tisper og hennes to valper. En av tispene ble funnet død tre dager etter at den ble merket. Denne er sendt til Veterinærinstituttet i Trondheim (tidligere Statens veterinære laboratorium) for å få klarlagt dødsårsaken. Uansett dødsårsak, så er dette er tilbakeslag for prosjektet. Denne tisper har blitt fulgt i over ett år og oppholdt seg i et område (Habafjell-området) med sau på beite og var således ekstra verdifull for prosjektet.

Dersom vær- og føreforhold tillater det, vil vi forsøke å registrere og merke flere jerver utover i mai. Ellers kommer vi til å følge opp de 13 jervene som nå går med radiosendere med spesiell vekt på jerver i områder med sau og tamrein. Vi har pr. dato ei radio-merket tisper med tre unger i Vasskarområdet i Bardu hvor det var store sauetap i fjor da denne tisper ikke hadde valper.

Vi har i mai også startet opp med tamreindelen av prosjektet i Hjertind reinbeitedistrikt. Valget falt på dette området fordi det sammenfaller godt med området med flest merkede jerver. Foreløpig har vi merket 20 voksne simler med radiosendere som også har en funksjon som varsler om dyrene dør. Disse vil bli fulgt opp med regelmessige fly- og bakkepeilinger utover sommeren. I tillegg vil to hovedfagstudenter fra universitetet i Tromsø følge opp reinflokkene med studier av hvor dyrene beiter, atferden til simler og kalver samt registrere

evt. predasjon. Under kalvemerkingen i august er det meningen å utstyre kalvene med merker med forskjellig farge for hann og hunn. Senere, under slaktingen, kommer samtlige simler til å bli utstyrt med halsklaver med tallmerker som kan avleses på avstand.

Samarbeid med det svenske jervprosjektet.

Av de 9 valpene som ble merket i fjor, befinner fremdeles 7 seg i studieområdet. En valp ble funnet død, illegalt drept, mens man har mistet kontakten med 1 valp.

I Kvikkjokk har en så langt i år, merket to hanner og ei ny tisper. Av de 10 voksne tispene en har merket til nå, har 4 blitt registrert med unger i år. Valpene til disse tispene vil bli forsøkt merket i løpet av mai. I forbindelse med at bestanden av jerv skal reduseres i enkelte tamreinsområder i Sverige, ble ei radiomerket tisper og hennes tre unger lovlig avlivet tidligere i vinter. Det er mistanke om at ytterligere ei radiomerket tisper med unger har blitt avlivet illegalt i studieområdet. Det er pr. dato 19 jerver som er radiomerket i Kvikkjokkområdet.

Genetikk på jerv i Skandinavia

Genetikk på jerv i Skandinavia er et samarbeid mellom Dalhousie Universitet i Halifax, Canada, og det norske og svenske jervprosjektet. Vi skal se om det er forskjell mellom svenske, nord-norske og sør-norske jerver og i hvilken grad innavl forekommer i Skandinavia. Foreløpige resultater viser at den sør-norske jervstammen ikke er forskjellig fra den nord-norske, men det ser ut til å være en viss avgrensning i utveksling av dyr mellom de to populasjonene. Vi vil komme tilbake med mer informasjon om dette arbeidet så snart resultatene foreligger.

Ytterlig informasjon kan fåes ved å henvende seg til NINA i Trondheim eller til feltleder på jervprosjektet i Troms ved Roy Andersen, tlf. 77 83 15 90.

Ha en fortsatt god vår!

Med vennlig hilsen
Arild Landa
prosjektleder

Sulten bjørn

En finsk bilist ble her om dagen stoppet nær den russiske grensen, - av en bjørn. Bjørnen satt midt i vegbanen med forbena i været. Da bilen stanset bet bjørnen i lyskasterne og slikket i seg insekter fra frontlysene og nummerskiltet.

Mannen i bilen sveivet ned vinduet og forsøkte å beordre bjørnen å la bilen være i fred, men det hadde ingen innvirkning på bjørnen. Etter et kvarters tid var fronten rengjort og bjørnen nikket vennlig og lusket rolig tilbake til skogen.

Dagens Nyheter 11/8-96/ Canis Lupus

**Tekst og foto:
Steinar Wikan**

Norges tredje mårhund skutt på Vaggetem i Pasvik i mars 1997

Helt siden 1960-årene har mårhunden vært ventet som nytt faunaelement i Norge, men foreløpig er arten bare påvist med sikkerhet i Sør-Varanger. Det første individet ble funnet død ved Svartaksla øst for Kirkenes i 1983. Det andre ble avlivet i Øvre-Pasvik i 1988. Etter den tid er det av og til kommet meldinger om observasjon av mårhund, men konkrete bevis har stort sett manglet. To individ oppholdt seg tydeligvis i Sør-Varanger høsten 1992, og prøvde å gå i hi på Elvenes og på Holmfoss. Dyrene ble skremt, og den videre skjebne til disse er ukjent. De siste årene har det vært antydning et individ i Øvre-Pasvik. Fra tid til annen er det meldt om antatt mårhund fra mange deler av landet, men dokumentasjon foreligger ikke.

Tredje mårhund i Norge

Det tredje dokumenterte individet i Norge ble skutt av Ben Arne Sotkajervi på en reveåte på Vaggetem om kvelden 09.03.1997. Dyret var en hann på 5,5 kg, 83,5 cm lang og 38 cm høy over korsryggen. Sporene var fire ganger fire centimeter og lignet miniatyrspor av rev. Dyret hadde flott pels med svart parti over snute og øyne,

bryst, for- og baklabber. Ellers var den grå med svarte sjatteringer langs rygg og hale. Den var lys på siden og hadde et frodig hvitt kinnskjegg. Mårhunden levde opprinnelig vill i Øst-Sibir, Kina og Japan, men er blitt satt ut i vestlige del av Russland i perioden 1929-1955. Dyrearten har spredd seg vestover til Finland, Sverige, Polen, Tyskland

og er også kommet inn i sørlige del av Danmark. Mårhundene har stor tilpasningsdyktighet og er ikke ønsket i norsk fauna. Den er alteter som spiser åtsler, kadaver,

div. smådyr, fugleunger, fugleegg, insekter, bær og plantekost. Den går i hi om vinteren, men kan gå ut på milde dager. Den dagen dette individet ble skutt på reveåte, var det mildvær med varmegrader.

Nærmere om det skutte individet

Det skutte individet ble oppmålt og ivaretatt på Svanhovd miljøsenter 11.03.1997. Dyret var svart over ansikt, strupe, bryst, forlabber og baklabber og lys med svarte sjatteringer (lyse hår med svarte spisser) på rygg og oversiden av halen. Hovedfargen ellers var lys grå, spesielt på sidene og buken. Underhårene var brunaktig, nakken og «kinn-skjegget» var nesten hvitt.

Biologiske mål:

Kjønn:	Hann
Totalvekt:	5243 g
Totallengde:	85,5 cm
Kroppslengde:	63,5 cm
Halelengde;	22,0 cm
(31,0 cm inkl. halehårene)	
Hodelengde:	13,5 cm
Ørelengde:	5,5 cm
Bakfotlengde:	11,5 cm
Hodeomkrets:	26,0 cm

Brystomkrets:	38,0 cm
Skulderhøyde:	32,0 cm
Korsrygghøyde:	38,0 cm
Poter:	
Forfot: L = 4,0 (4,8 med klør) B = 4,0	
Bakfot: L = 4,5 (5,5 med klør) B = 4,0	

For informasjon om tidligere funn av mårhund i Norge vises til: Wikan og Henriksen 1991. Mårhund - ny art for Norge. *Fauna* 44: 210-213. Oslo.

Forfatterens adresse:
Svanhovd miljøsenter, 9925 Svanvik.
Tlf.: 78 99 50 37.

Foto øverst: B.A. Sotkajervi med det skutte dyret.

Foto venstre: Forfatteren studerer tanngarden

APROFOTO

Denne sauene ble avlivet etter at den var hardt kvestet av bjørn i Holleia i fjor sommer. Karl Erik Melby og Mona Hofso var øyenvitner til at bjørnen gikk til angrep.

Trenger vi rovdirene?

Miljøvernminister Thorbjørn Bernstensen har med den nye stortingsmeldingen om rovviltforvaltning presentert det politiske kunststykket å gjøre seg uvenner med alle som har en mening om saken - hvilken side de enn står på i striden. Naturvernorganisasjonene raser over at det etter deres syn blir for lett å jakte på de store rovdirene. Naturvernforbundet, som hevder at «rovdirmeldingen fører Norge tilbake til middelalderen», synes at en naturlig konsekvens vil være at bamsen fjernes fra Flås kommunevåpen og Buskeruds fylkesvåpen. Bondeorganisasjonene - og for en gangs skyld står Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag helt på linje - mener tvert om at Bernstens stortingsmelding vil føre til en økning av rovdyrstammene, til skade for sau, lam og reinsdyr.

KLIPP

Når en statsråd blir utskjelt fra alle stridende parter, ser vi ikke bort fra at det kan være et tegn på at han har funnet den gyldne middelvei. Umiddelbart har vi likevel mest sans for bondeorganisasjonenes argumentasjon, og håper at agrare og konservative krefter under den videre prosess i Stortinget vil makte å vri saken i deres retning. Vårt hovedanliggende er at beiterettighetene i utmarka benyttes på en økonomisk og dyrevernmessig forsvarlig måte. Norske grunneiere opplever gjennom ulike vedtak at råderetten til egen eiendom svekkes - enten det dreier seg om barskogvern, kystvernplan, friluftslav eller rovdirevern. La dette være en hovedinnfallsvinkel til den politiske debatt om rovdirmeldingen.

Til alle tider har det her i landet eksistert en konflikt mellom rovdire og bufe. Konflikten ble gradvis redusert etterhvert som man ved hjelp av hard jakt klarte å drive rovdirene tilbake, men konfliktnivået og skadeproblemerne har øket igjen de aller siste årene. Siden den forrige rovdirmeldingen har det vært en økning i rovviltbestandene. Dette er formodentlig i pakt med hva et flertall i folket ønsker. Flere meningsmålinger viser at folk flest ønsker å ta vare på bestander av store rovdire.

Likevel - fordi konfliktene er særdeles sterke tror vi at det virkelig er rovdire - synes vi det kan være grunn til å få en debatt som starter med selve det idemessige grunnlag dagens rovviltforvaltning bygger på. La oss fremkaste et par provokatoriske spørsmål, for å sette saken på spissen: Trenger vi rovdire? Savner vi egentlig dinosaurer?

Arrogant

For mange uker siden ble ledelsen ved Drammens Teater gjort oppmerksom på at enkelte seter i det praktfulle teatret hadde uegnet plassering i forhold til f.eks. søylene.

Det er arrogant av teaterledelsen å fortsette salg av billetter til full pris på disse plassene. Det er for galt at noen skal få ødelagt teateropplevelsen av at teaterets ledelse ikke tar publikum på alvor.

NYHETSBRV

FRA

PROSJEKT VANDREFALK SØRØST-NORGE

Skien, 9. april 1997

Hei på dere!

En ny sesong er godt i gang, og mange har for lengst startet opp med feltarbeidet igjen etter nok en vinter. Våren ser mange fram til, det betyr jo nye utfordringer med bl.a. vandrefalk! Etter tilbakemeldingene å dømme er vandrefalkene i full sving rundt omkring i hekkebergene sine - hva er vel mer gledelig enn det for oss rovfugl-entusiaster?

Det har dessverre blitt lenge siden jeg har fått tid til å sende ut en situasjonsoversikt på vandrefalk, men her har dere en, slik den ser ut etter siste gjennomgang av innkomne meldinger:

Lokalitet	Par etablert	Enslig falk	Ruging startet	Tilleggsopplysninger
A-1	X			
AA-1	X		X	
AA-2	X			
B-1	X			
B-2	X		X	
B-3	?	?		
B-4	?			Ingen observasjoner ennå.
B-5				Ingen observasjoner ennå.
B-7	X			
B-8		X		
B-9	X			
B-10	X			
B-11	X		X	
O-1	X			
V-1	X			
V-2	?	X		
V-3	?	X		
V-4	X			
V-5	?	X		
T-1	X		X	
T-3	X			
T-4				Ingen observasjoner ennå.
T-5	X			
T-6				Ikke undersøkt ennå.
T-7				Ikke undersøkt ennå.
T-8	X		X	
T-9				Ikke undersøkt ennå
T-10				Ikke undersøkt ennå.

SUM	16+	4	5
-----	-----	---	---

Dette ser slett ikke verst ut, og som det går fram av tabellen er det fortsatt en del plasser som må besøkes for å få full oversikt. Store reiseavstander til disse og ikke minst mye dårlig vær har ikke gjort det lettere å komme seg avgårde til disse.

Selv om det er tidlig ennå, er det imidlertid grunn til å være litt bekymret for noen lokaliteter. Det gjelder bl.a. V-2, V-3, B-4 og T-4. På de to første stedene er det ikke sett situasjoner som tyder på paretablering, selv om det f.eks. er sett både hann- og hunnfugl samtidig på V-2 (en observasjon). På V-3 ser det også ut til at det er sett både hann og hunn, men ikke sammen og på hekkeplassen fra i fjor. Her virker det ganske «rotete».

Det samme kan sies om B-3, hvor det som vanlig ses falker litt her og litt der. Observasjonene gjelder den gamle hekkeplassen, såvel som tilfeldige observasjoner i og ved berg et stykke unna.

B-4 er besøkt flere ganger, men ingen falk er sett, ei heller av grunneieren. Vi får håpe dette er en tilfeldighet, for dette har vært en av de virkelig gode lokalitetene i mange år nå (første hekking i 1989).

På T-4 er vi forsåvidt vant med litt ustabilitet, men falk pleier det å være i berget. Forhåpentlig dukker det opp noen i år også.

Fargemerkede falker

Det er meldt om falker med fargeringer på mange lokaliteter allerede. I Buskerud synes det som om mange av de samme falkene er på plass, mens det kan være nye individer på gang noen steder i Vestfold. På V-2 er det sett to forskjellige hunner, en med blå koding og en med lilla. Sistnevnte er den samme som hekket der i fjor. Koden hennes er E04, og hun er født på T-3 i 1992. Denne hunnen ankom sist, og har trolig gjort kort prosess med den første, nemlig jaget henne unna.

Jeg skal komme tilbake til dette med fargeringer på individene på hekkeplassene når sesongen har kommet litt mer utpå. Forøvrig er årets fargerings-kombinasjon svart ring på høyre bein og lilla koding på venstre bein.

Rovfuglmøte

Tidligere har vi hatt et rovfuglmøte i løpet av vinteren, og jeg har annonsert dette for en del av dere tidligere denne vinteren også. Dessverre har ikke tiden strukket til, og siden det nå er ny feltsesong tror jeg det bare er å innse at det blir vanskelig å få det til før til høsten. Men da skal vi garantert møtes!

Innmelding av observasjoner

Jeg er som vanlig mottakelig for meldinger om alt som har med vandrefalk å gjøre (eller andre arter med). Ring meg hjemme på kvelden eller jobb, tlf. 35 94 22 13/35 58 61 62. Ring helst ikke etter 22.30.

Beste hilsen Odd

PROSJEKT VANDREFALK SØRØST-NORGE

Postboks 281, 3701 Skien

Postgiro: 0814 50 23395

Bankgiro: 2610 32 52007

ØKOKRIM

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

feranse

Vår referanse
ulv-97/hs

Vår dato
16.04.97

ETABLERING AV ULVEFOREKOMST I NORGE - TRUSSELVURDERING - FOREBYGGENDE TILTAK

Etablering av ulveforekomst i Norge

På bakgrunn av opplysninger om ulveforekomster i grensetraktene fra Halden i sør til Trysil i nord, foreligger det nå muligheter for at arten kan etablere seg i Norge, og ikke bare i form av utløpere fra Sverige.

Fylkesmannens miljøvernavdeling i Hedmark har opplysninger om flere forekomster av ulv som ser ut til å benytte nærmest utelukkende norsk territorium. Dyrene går sammen og markerer intensivt på en måte som tyder på at det dreier seg om hunn og hann. Fylkesmannen mener det er en reell mulighet for yngling i år, noe som i så fall vil være første dokumenterte ulveyngling på flere tiår i Norge.

Trusselvurdering

I deler av området er det store konflikter mellom bufe og rovdyr, og i noen områder også interessekonflikter mellom lokale jegere og rovviltet. Jegerne frykter blant annet konkurransen med tap av rådyr og elg som resultat, og de er også redde for at deres jakthunder skal bli drept av ulv.

To tilfeller av ulvedrap i Hedmarkstraktene er kjent, men en har ikke lyktes i å oppklare sakene.

Forekomstene vil være svært sårbare for tilslag i forbindelse med yngling i tiden fremover.

En gjør kjent med at Direktoratet for naturforvaltning har utgitt en ny rødliste over truede arter i Norge. Ulven er her oppført som direkte truet. Dette betyr at felling av ulv

vil omfattes av strl. § 152 b - generalklausulen om miljøkriminalitet - hvor strafferammen er 6 år.

På bakgrunn av tidligere meldinger om planlagt jakt på ulv og de kjente rovviltkonfliktene i området, vurderes mulighetene for tilslag mot en eller flere av ulveforekomstene som ikke uvesentlig.

Forebyggende tiltak

De enkelte politidistrikt oppfordres til straks å iverksette forebyggende informasjonsvirksomhet, gjerne gjennom politidistriktets miljøkoordinator og ut til miljøkontaktene ved de enkelte driftsenheter. Videre bes alt oppsynspersonell med begrenset politimyndighet orientert. Aktuelle jaktlag og jegerforeninger, samt lokalpresse kan informeres om at politiet vil øke sin årvåkenhet overfor ulveforekomstene fremover. Informasjon kan gis ved kopi av dette brev.

Fylkesmannen i Hedmark (tlf 62544514), v/rovviltkonsulent Petter Wabakken, bes på politidistriktstnivå kontaktet for nærmere bestandsmessige og geografiske detaljer om ulveforekomstene.

Med hilsen

Håkon Skulstad
konst. statsadvokat

VERNET: Ulvene som streifer omkring mellom Østfold, Akershus, Hedmark og Sverige er fredet. Felling av fredet rovdyt kan gi opp til seks års fengsel. (Foto: NTB)

Ulven får gå i fred

Av Jan Eriksen

LILLESTRØM: Riksadvokaten og Økokrim varslar harde straffereaksjoner mot eventuelle tilfeller av ulovlig jakt på ulv. Ingen kjenner likevel til noen som vil skyte.

Samtlige politikamre fra Hallen i sør til Østerdal i nord har nylig mottatt en instruks fra Økokrim om å være på vakt overfor felling av ulv. Ifølge Dagbladet kommer instruks på initiativ fra riksadvokat Georg Fredrik Rieber-Mohn. Han uttaler til avisen at man ikke skal være i tvil om hva myndighetenes holdning er i dette tilfelle, og at straffelovens generalklausul om faunakriminalitet åpner for strenge reaksjoner.

Dagbladet viser til lengre tids rykter om planlagt jakt på ulv i skogområdene i de indre delene av Østfold, Akershus og Hedmark. Medvirkende årsak til riksadvokatens initiativ, skal være rovviltkonsulent Petter Wabakkens uttrykte håp om den første ulve-ynglingen i Norge på 70 år. Wabakken arbeider hos Fylkesmannen i Hedmark.

Bekrefter mottatt instruks

Konstituert politimester Asbjørn Gran ved Romerike politikammer bekrefter å ha mottatt henvendelsen fra Økokrim.

– Instruksen gjelder fredningsbestemmelsene generelt. Den understreker at all den stund det er vedtatt felling, skal dette tas på alvor. Men vi har for vår del verken mottatt tips eller andre indikasjoner på at noen er ute etter å jakte på ulv eller andre fredede dyrearter i vårt område. Det er heller ikke kommet oss for øre noen spesielt akjert interessekonflikt som eventuelt kunne utløse ulovligheter, sier Gran til Romerikes Blad.

Tre dyr i Aurskog/Nes/ Eidskog/Sverige

Ifølge Magne Gromsrud ved Landbrukakontoret i Aurskog-Høland kommune, skal observasjonene av ulvespor og elg-kadavre på Mangenskogen, blitt tolket dithen at det er tre enkelt-individer av ulv som synes å streife omkring i skogområdene mellom Aurskog-Høland, Nes, Eidskog i Hedmark og Sverige.

– Det som er blitt sagt, er at det er én stor og en litt mindre ulv som streifer sammen, og en tredje som opererer alene, sier Gromsrud. Han arbeider med fordeling av jaktvull for elg- og rådyr-jakt i kommunen, og står jevnlig i nær kontakt med jegermiljøene.

– Ulven som art har vært utryddet fra dette området siden midt på 1800-tallet. Selv om få her ønsker den velkommen tilbake, er det ingen jeg kunne tenke meg som ville gå til det drastiske skritt å organisere jakt. Kom det en ulv forbi en som gikk med borse utpå Mangenskogen, fikk vel ulven gå uforstyrret videre, sier Gromsrud.

Lederen av landbruks- og utmarksutvalget i Aurskog-Høland, John Olav Melby, heller til den oppfatning at de ryktene som går egentlig stammer fra de som vil verne den gryende ulvestammen i traktene.

KLIPP

– Dette kan være en del av spillet. Ved å sette ut rykter, blir det et fokus på ulven og et grunnlag for høyere straffer, som vil kunne skremme de som ikke er så glad for at ulven kommer tilbake, sier Melby. Utvalget han leder tok for omlag to år siden over oppgavene som lå under den nå nedlagte viltneemnda.

Melby, som representerer Arbeiderpartiet, understreker sterkt at han ikke er kjent med noen som helst planer om organisert ulovlig jakt, verken på ulv eller andre fredede rovdyr.

Lokalkontakter:

Øst-Finnmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 78 99 63 07

Vest-Finnmark

Tom Eirik Ness
Miljøvernkontoret
9520 Kautokeino
a 78 48 58 00
p 78 48 50 37

Nord-/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
p/a 77 83 13 24

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 77 09 24 92

Sør-Trøndelag m/ Trollheimen

Morten Ree
7332 Løkken
p 72 49 63 91

Hordaland

Rune Olav Vetås
Kolstibotn 54
5030 Landås
p 55 27 04 93

Rogaland

Svein Efteland
Toreskogvn. 35
4060 Kleppe
p 51 42 62 47
a 51 42 11 07

Vest-Agder

Eivind Mauland
4653 Hægeland
a 38 02 22 65

Aust-Agder

Arne Flor
Gunnar Knudsens vei 36
4815 Saltrød
p 37 03 16 95

Vestfold

Helge Schjerve
Evuveien 3
3647 Hvittingfoss
p 32 76 82 74

Buskerud

Viggo Ree
Pamperudbakken
3530 Røyse
p 32 15 77 15
fax 32 15 78 22

Valdres

Svein Sørli
Vestringsbygda
2910 Aurdal
p 61 36 46 94

Land

Geir Høitomt
Rute 527
2870 Dokka
p 61 11 13 20

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155
2686 Lom
p 61 21 14 18

Røros

Tom Johansen
Skjevdalen
7460 Røros
p 72 41 38 35

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 62 48 04 40

Sør-Hedmark

Ole-J. Myhrvold
Hyttbakkestien 9
2200 Kongsvinger
p 62 81 52 22

Aurskog/Høland

Svein Evensen
Lille Husebyvei 9
0379 Oslo
p a 22 52 05 68

Innhold:

Redaksjonelt	side	4
Leder	side	5
Årsmøteinnkalling	side	6
Bjørnetur	side	7
Sportolkning, Åke Aronsson	side	8
Lappulebrev fra Pasvik, Steinar Wikan	side	20
For høye erstatningskrav i tilknytning til kongeørn- og gaupeskafer, Magne Helge Sleire	side	22
Jerveforskning i Troms, Arild Landa, NINA	side	28
Norges tredje mårhund skutt i Pasvik, Steinar Wikan	side	30
Prosjekt vandrefalk	side	34

**Returadresse: Våre Rovdyr
Postboks 195
2150 ÅRNES**